

MATCHNINGEN PÅ DEN REGIONALA ARBETS- MARKNADEN – FRAMTIDENS UTMANING

SOPHIE CASSEL OCH ULRIKA ANDERSSON

Sammanfattning

Följande kapitel beskriver hur invånare i Västra Götaland upplever sin arbetssituation och i vilken utsträckning de är tillfreds med sitt nuvarande arbete. Resultaten visar att de flesta upplever sig ha de kompetenser som krävs för sitt arbete, samtidigt som en av fem tycker att det är svårt att hitta ett passande arbete där de bor. Andelen är som högst bland tidsbegränsat anställda, låginkomsttagare och boende i Skaraborg och Fyrbodalen. Resultaten visar även att en majoritet av de yrkesverksamma i Västra Götaland inte vill byta arbete men att det tycks finnas ett samband mellan de som har svårt att hitta ett arbete där de bor och de som vill byta arbete. En av slutsatserna som framkommer är att matchningen på arbetsmarknaden kommer att bli en av framtidens stora utmaningar i regionen.

Arbete och boende är två centrala delar i människors liv. För att må bra behövs både ett arbete att gå till och ett hem för att få trygghet och vila. Allra helst ska arbetet motsvara individens kompetens samtidigt som bostaden bör åtminstone svara mot de mest grundläggande behoven. Idag beskrivs en generell bostadsbrist i Västra Götaland där alla kommuner utom Götene rapporterar ett underskott på bostäder (Länsstyrelsen, 2018). Samtidigt förutspår Arbetsförmedlingen en ökning av antalet sysselsatta i hela länet och ser en fortsatt hög efterfrågan på arbetskraft, främst inom det privata näringslivet (Arbetsförmedlingen, 2018). Det här kapitlet fokuserar på de yrkesverksamma i Västra Götaland, hur de upplever sin arbetssituation och hur de ser på arbetsmarknadspolitiken i regionen. Kapitlet redogör även för i vilken utsträckning eventuell önskan om att byta arbete är kopplad till individernas boendesituation.

Trots att arbetslösheten i Västra Götaland, såväl som i Sverige i stort, ligger på historiskt låga nivåer, är utvecklingen inte entydig. Den svenska arbetsmarknaden fungerar i stort väl, men inte för alla. Det finns grupper i samhället som har betydande svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden, däribland personer med utomeuropeisk bakgrund, unga utan grundläggande utbildning och äldre arbetslösa (Nordström, Eriksson & Hensvik, 2017). Den tudelade arbetsmarknaden bidrar till ökande ekonomiska klyftor och boendesegregation – utöver de negativa konsekvenser som utanförskapet medför på individnivå, och en mer inkluderande

arbetsmarknad har därför beskrivits som ett av samtidens viktigaste samhällspolitiska mål (Arbetsekonomiska rådet, 2017; Nordström, Eriksson & Hensvik, 2017). Med sysselsättning följer livskvalitet och delaktighet i samhället (Gardell, 1986).

Ett av de största hindren på arbetsmarknaden är att en stor del av det privata näringslivet i Västra Götaland efterfrågar kvalificerad arbetskraft men har svårt att hitta kompetent personal (Arbetsförmedlingen, 2018). Det råder även en obalans rent geografiskt, där större städer lockar till sig utbildad arbetskraft och skapar därmed en grogrund både för ny privat näringsverksamhet samtidigt som det genererar behov för utbyggnad av välfärdstjänster och offentlig verksamhet. Konsekvensen blir att det utanför de större städerna sker en befolkningsminskning vilket påverkar både privat och offentlig verksamhet negativt (Arbetsförmedlingen, 2018).

Även bostadsmarknaden i Västra Götaland är präglad av en obalans där samhällsgrupper som saknar ekonomiska resurser, kontakter eller lång tid i bostadsköer har svårt att få tillgång till ett lämpligt boende (Länsstyrelsen, 2018). De fortsatt höga priserna på bostadsrätter och höga hyror för nyproducerade hyresrätter gör att samhällsgrupper i en obalanserad bostadsmarknad drabbas av otrygga boendelösningar, trångboddhet och i värsta fall av akut hemlöshet.

Trots högkonjunktur – missnöje med Västra Götalandsregionens insatser för arbetsmarknaden

När invånarna i Västsverige tillfrågas om vilka samhällsfrågor eller samhällsproblem som upplevs vara de viktigaste i den egna kommunen 2017, svarar 6 procent arbetsmarknaden. Frågan kommer på nionde plats efter områden som skola/utbildning, sjukvård, integration, infrastruktur, äldrefrågor, bostäder, sociala frågor och lag/ordning (se Weissenbilder & Martinssons kapitel i denna bok). För fem år sedan låg frågan på en femteplats och för sju år sedan på en tredje plats, vilket innebär att arbetsmarknad som viktig samhällsfråga successivt har tappat placeringar på befolkningens dagordning. Förändringen kan sägas utgöra en spegling av situationen på arbetsmarknaden, där konjunkturers upp- och nedgångar i hög utsträckning bidrar till frågans aktualitet. Men även om frågan inte hamnar särskilt högt på dagordningen, är det ändå många människor som ställer sig kritiska till hur de offentliga insatserna på arbetsmarknaden ser ut.

Trots att tillväxten i de flesta delar av Västra Götaland har varit god under de senaste åren är det relativt fler invånare som anser att Västra Götalandsregionen gör ett dåligt jobb när det handlar om att bidra till fler arbetstillfällen (se tabell 1). Tjugofem procent gör en kritisk bedömning medan 16 procent gör en positiv bedömning. Samtidigt svarar ungefär 60 procent av respondenterna att uppgiften varken sköts bra eller dåligt alternativt att de saknar uppfattning i frågan. Sett över tid har förhållandet mellan andelen positiva och andelen kritiska varit relativt konstant, även om den totala andelen kritiska förvisso minskat något (jmf Andersson m fl., 2017: 34).

Sett till olika samhällsgrupper är det framför allt personer i övre medelåldern, 50–64-åringar, som tillsammans med personer med tidsbegränsade anställningar och egenföretagare som gör den mest kritiska bedömningen av regionens arbete. Bland dessa är det omkring 30 procent som anser att regionen sköter sin uppgift dåligt (se tabell 1). Till de något mindre kritiska grupperna hör i sin tur yngre individer i 16–29-årsåldern samt lågutbildade, även om skillnaderna gentemot övriga grupper inte är alltför stor.

Tabell 1 Bedömning av hur väl Västra Götalandsregionen sköter uppgiften att bidra till fler jobb, Västra Götaland 2017 (procent)

	Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Ingen uppfattning	Summa	Antal svar
Samtliga	3	13	35	19	6	24	100	2 955
Ålder								
16-29 år	5	14	35	16	6	24	100	470
30-49 år	2	14	34	18	7	25	100	825
50-64 år	2	12	33	23	8	22	100	725
65-85 år	3	13	36	19	5	24	100	935
Utbildning								
Låg	4	16	37	15	7	21	100	438
Medellåg	3	13	36	21	7	20	100	863
Medelhög	1	14	33	21	6	25	100	645
Hög	2	12	34	20	5	27	100	923
Anställningsform								
Tidsbegränsad	4	15	28	21	8	24	100	206
Tillsvidareanställning	2	13	36	19	6	24	100	2 174
Egen företagare	3	13	31	22	8	23	100	276
Förvärvsarbete								
Förvärvsarbetar inte	3	13	36	19	6	23	100	1 286
Förvärvsarbetar	2	13	35	20	6	24	100	1 510
Boendeområde¹								
Göteborgsregionen	2	14	33	19	7	25	100	1 654
Sjuhärad	2	12	40	22	5	19	100	338
Skaraborg	3	12	37	18	6	24	100	473
Fyrbodals	3	11	37	21	6	22	100	490

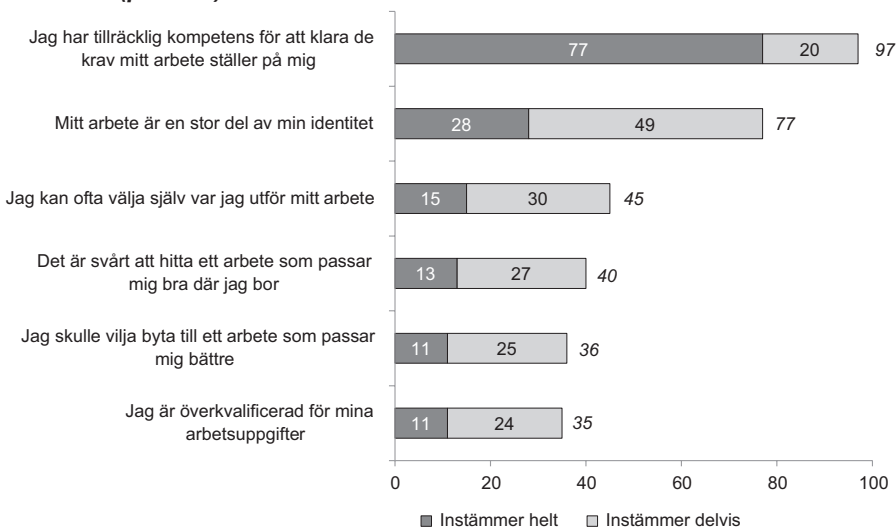
Kommentar: Frågeformuleringen lyder 'Allmänt sett, hur tycker du att Västra Götalandsregionen sköter sin uppgift när det gäller? – Att bidra till fler jobb'. Svartaltemativen framgår av tabellen. Basen utgörs av de respondenter som har besvarat respektive delfråga.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2017.

Uppfattning om arbetssituation – mer än var fjärde har svårt att hitta arbete där de bor

Hur nöjd en person är med sitt arbete och hur väl hen trivs med jobbet hänger bland annat samman med faktorer såsom hur väl arbetet upplevs överensstämma med individens egen kompetens och vilken frihet personen har att själva kunna bestämma över sin arbetstid. Resultaten från den västsvenska SOM-undersökningen 2017 visar att nästan alla yrkesverksamma i Västra Götaland anser sig ha tillräcklig kompetens för att klara av sitt nuvarande arbete (figur 1). Fyrtiofem procent av de yrkesverksamma upplever frihet över var arbetet kan utföras. Det är dock hela 40 procent som instämmer helt eller delvis i att det är svårt att hitta arbete som passar där de bor och 36 procent vill byta till ett arbete som passar individen bättre. Andelen är sannolikt högre om analysen även skulle inkludera individer som står utanför arbetsmarknaden. Trettiofem procent bedömer sig också vara överkvalificerade för sina nuvarande arbetsuppgifter. Det finns en förhållandevis stor korrelation mellan de olika bedömningarna, i synnerhet när det gäller önskan om att byta arbete och upplevelsen av att ha svårt att hitta ett passande arbete på orten ($r=0.47^2$), men också mellan önskan att byta jobb och upplevelsen av att vara överkvalificerad för sitt nuvarande arbete ($r=0.33^3$).

Figur 1 Uppfattning om den egna arbetssituationen, Västra Götaland 2017 (procent)

Kommentar: Frågan lyder 'I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden om din nuvarande arbetssituation?' Svartalalternativen lyder 'Instämmer helt', 'Instämmer delvis', 'Instämmer knappast', 'Instämmer inte alls'. Basen utgörs av de yrkesverksamma respondenter som har besvarat respektive delfråga. Minsta antal svarande är 1 688.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2017.

Bland dem som upplever det svårt att hitta arbete där man är bosatt syns tydliga geografiska skillnader i Västra Götaland. Yrkesverksamma som bor i mindre tätorter och på landsbygden instämmer i betydligt högre utsträckning i att det är svårt att hitta arbete på orten där man bor (se tabell 2). Resultatet kan tolkas som en indikation på den obalans som råder på den regionala arbetsmarknaden, där utbudet av arbetstillfällen inte matchar invånarnas kompetens (och tvärtom). Att vara bosatt i en glesbygdskommun eller mindre stad ökar dessutom sannolikheten för att stå utan arbete (Oscarsson, 2013). Sett till delregioner i Västra Götaland utmärker sig invånarna i Skaraborg och Fyrbodalen genom att i högre utsträckning instämmer i att det är svårt att hitta ett relevant arbete på hemorten. Lättast att hitta arbete har de som bor i storstadsområdena, oavsett om man bor centralt eller i något av ytterområdena, ett resultat som går hand i hand med Arbetsförmedlingens rapport (2018) om tillväxt i de större städerna.

Resultaten från den västsvenska SOM-undersökningen 2017 visar på utbildningens betydelse för att hitta relevant och passande arbete på bostadsorten. Endast en av tio bland de med hög utbildning (motsvarar här examen från högskola/universitet) instämmer helt i att det är svårt att hitta arbete på bostadsorten, jämfört med de med låg utbildning där samma siffra är 16 procent (tabell 2). Också här ligger resultaten i linje med Arbetsförmedlingens prognos för stor efterfrågan på kvalificerad arbetskraft bland företag i Västra Götaland (Arbetsförmedlingen, 2018). Det finns dock skillnader inom utbildningsgrupperna beroende på var i regionen individerna bor. Bland högutbildade i Göteborgsregionen instämmer exempelvis 7 procent helt i att det är svårt att hitta ett arbete som passar bra där man bor, medan motsvarande andel bland högutbildade i Skaraborg och Fyrbodalen är 16 procent. En hög utbildningsnivå garanterar därmed inte tillgång till ett adekvat arbete, det spelar också roll hur strukturen på den regionala arbetsmarknaden ser ut i det område som individen bor.

Även anställningsformen tycks ha betydelse för möjligheterna att hitta arbete där man bor. Av dem med tidsbegränsad anställning instämmer 20 procent helt i att det är svårt att hitta arbete där man bor, vilket kan jämföras med 6 procent av egenföretagarna (tabell 2). Om även andelen som delvis instämmer inkluderas är det drygt hälften av gruppen tidsbegränsat anställda som tycker att det är svårt att hitta ett arbete på den egna orten.

Hushållsinkomsten tycks spela viss roll, men inte mer än till exempel utbildning eller bostadsort. Bland dem med en högre inkomst anser en något lägre andel, 11 mot 18 procent, att det är svårt att hitta arbete där man bor. Det bör påpekas att det här finns en relativt stor överlappning med utbildningsnivå, då högutbildade i större utsträckning bor i hushåll med hög årsinkomst ($r=0.53^4$).

Ett intressant resultat är att det bland de respondenter som uppger att de ska flytta och de som uppger att de överväger att flytta från sin nuvarande bostad, är en något större andel som svarar att de instämmer helt i att det är svårt att hitta ett lämpligt arbete på bostadsorten (tabell 2). Det framgår inte av undersökningen

Tabell 2 *Upplevelse av svårigheter att hitta passande arbete på boendeorten, bland yrkesverksamma, Västra Götaland 2017 (procent)*

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer knappast	Instämmer inte alls	Summa	Antal svar
Samtliga	13	27	24	36	100	1 692
Ålder						
16-29 år	14	29	29	28	100	281
30-49 år	11	31	27	31	100	721
50-64 år	16	24	21	39	100	577
65-69 år	5	15	15	65	100	113
Utbildning						
Låg	16	24	17	43	100	98
Medellåg	15	31	24	30	100	504
Medelhög	14	29	26	31	100	408
Hög	10	25	24	41	100	660
Anställningsform						
Tidsbegränsad	20	34	23	23	100	113
Tillsvidareanställning	13	29	25	33	100	1 370
Egen företagare	6	14	19	61	100	174
Hushållsinkomst						
Max 300 tkr	18	29	26	27	100	177
301–700 tkr	14	27	24	35	100	720
701 tkr eller mer	11	28	25	36	100	727
Var arbetar						
I huvudsak i den kommun där jag bor	10	24	25	41	100	971
I huvudsak i annan kommun	17	33	25	25	100	566
Typ av bostadsområde						
Storstad centralt	6	23	26	45	100	282
Storstad ytterområde	7	24	29	40	100	298
Stad centralt	15	27	24	34	100	178
Stad ytterområde	14	35	21	30	100	201
Större tätort	13	25	29	33	100	122
Mindre tätort	19	31	23	27	100	335
Ren landsbygd	17	26	22	35	100	256
Regionområde						
Göteborgsregionen	10	25	26	39	100	926
Sjuhärad	14	29	24	33	100	185
Skaraborg	16	33	20	31	100	242
Fyrbodal	19	30	23	28	100	266
Överväger att flytta						
Nej	11	27	23	39	100	1 026
Ska flytta	17	22	30	31	100	114
Söker aktivt nytt boende	18	25	28	29	100	127
Har funderat på att flytta	13	31	26	30	100	417

Kommentar: Frågan lyder 'I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden om din nuvarande arbetssituation?' Svartalternativen lyder 'Instämmer helt', 'Instämmer delvis', 'Instämmer knappast', 'Instämmer inte alls'. Basen utgörs av de yrkesverksamma respondenter som har besvarat respektive delfråga. **Källa:** Den västsvenska SOM-undersökningen 2017.

var personerna ska flytta, och det går inte heller att utläsa om det är arbetssituationen som gett direkt effekt på viljan att flytta, men svaren visar trots det på ett intressant mönster.

De flesta vill inte byta bort sitt nuvarande arbete

Lite drygt en tredjedel av de yrkesverksamma i Västra Götaland instämmer helt eller delvis i påståendet att de skulle vilja byta till ett mer passande arbete enligt den västsvenska SOM-undersökningen 2017. Majoriteten av de yrkesverksamma, 65 procent, uppger sig dock inte ha behov av att byta arbete (se tabell 3). Situationen skiljer sig emellertid mellan olika samhällsgrupper, där i synnerhet yngre personer i åldrarna 16–29 ger uttryck för en önskan att byta till ett mer passande jobb. I denna grupp instämmer närmare var fjärde person helt i att de vill byta arbete, medan ytterligare en av fyra delvis håller med om att de skulle vilja ha jobb som passar dem bättre än det jobb de har i nuläget. Önskan om att byta arbete sjunker sedan ju äldre individen är, ett förhållande som inte är särskilt märkligt då etableringen på arbetsmarknaden generellt är starkare med ökad erfarenhet. Minst benägna att vilja byta arbete är de individer som befinner sig i pensionsåldern, men som fortfarande är yrkesverksamma.

Utbildningsnivå visar inte på någon större skillnad i viljan att byta arbete, däremot svarar hälften av de med låg utbildning (vilket här motsvarar som mest grundskola eller motsvarande obligatorisk skola) att de inte alls instämmer i att de vill byta arbete (tabell 3). Anställningsform visar här, liksom för möjlighet till anställning där man bor, på en betydande skillnad i hur stor del som vill byta arbete. Egenföretagarna vill i klart minst utsträckning byta till ett mer passande arbete, endast 15 procent instämmer helt eller delvis i att de vill byta arbete. Kontrasten är stor jämfört mot dem med tidsbegränsad anställning, där hälften av de svarande instämmer helt eller delvis i att de vill byta till ett mer passande arbete. Möjligen indikerar skillnaderna mellan de olika grupperna den osäkerhet som tidsbegränsade anställningar kan tänkas skapa.

Även bland dem med lägre hushållsinkomst är viljan att byta arbete betydligt större än snittet, 23 procent instämmer helt i att de vill byta arbete jämfört med 11 procent i hela Västra Götaland. Slående, om än inte så förvånande, är att bland dem som instämmer helt i att det är svårt att hitta arbete på orten där man bor så instämmer mer än var tredje (34 procent) att man vill byta arbete. Bland dem som inte alls instämmer i att de har svårt att hitta arbete på orten så vill endast en av tio byta arbete. Det finns i det här fallet en tydlig korrelation mellan möjlighet till arbete på bostadsorten och vilja att byta arbete ($r=0.47^5$). Sambandet är särskilt tydligt bland högutbildade som uppger att det är svårt att hitta ett arbete på orten och som skulle vilja byta arbete ($r=0.54^6$).

Tabell 3 Önskan om att byta till ett arbete som passar bättre för individen, Västra Götaland 2017 (procent)

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer knappast	Instämmer inte alls	Summa	Antal svar
Samtliga	11	24	29	36	100	1 699
Ålder						
16-29 år	22	27	29	22	100	283
30-49 år	12	27	32	29	100	722
50-64 år	6	24	28	42	100	577
65-85 år	3	4	12	81	100	117
Utbildning						
Låg	11	20	19	50	100	102
Medellåg	12	27	26	35	100	505
Medelhög	12	27	29	32	100	409
Hög	9	22	32	37	100	658
Anställningsform						
Tidsbegränsad	25	25	27	23	100	113
Tillsvidareanställning	11	26	30	33	100	1 371
Egen företagare	2	13	26	59	100	178
Hushållsinkomst						
Max 300 tkr	23	24	25	28	100	182
301–700 tkr	11	26	27	36	100	718
701 tkr eller mer	8	25	33	34	100	567
Var arbetar						
I huvudsak i den kommun där jag bor	12	23	28	37	100	973
I huvudsak i annan kommun	8	25	33	34	100	567
Typ av bostadsområde						
Storstad centralt	12	24	30	34	100	286
Storstad ytterområde	14	22	29	35	100	300
Stad centralt	11	22	31	36	100	182
Stad ytterområde	12	32	27	29	100	201
Större tätort	10	20	31	39	100	121
Mindre tätort	9	27	30	34	100	333
Ren landsbygd	9	22	25	44	100	256
Regionområde						
Göteborgsregionen	13	23	29	35	100	1 000
Sjuhärad	11	32	19	38	100	186
Skaraborg	10	27	30	33	100	246
Fyrbodal	6	22	34	38	100	268
Överväger att flytta						
Nej	8	22	29	41	100	1 031
Ska flytta	17	29	29	25	100	116
Söker aktivt nytt boende	17	30	28	25	100	128
Har funderat	15	28	28	29	100	417

Forts.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer knappast	Instämmer inte alls	Summa	Antal svar
Svårt hitta arbete som passar där man bor						
Instämmer helt	29	35	18	18	100	217
Instämmer delvis	15	38	28	19	100	459
Instämmer knappast	8	28	45	19	100	405
Instämmer inte alls	3	7	24	66	100	593

Kommentar: Frågan lyder 'I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden om din nuvarande arbetssituation?' Svartalternativen lyder 'Instämmer helt', 'Instämmer delvis', 'Instämmer knappast', 'Instämmer inte alls'. Basen utgörs av de yrkesverksamma respondenter som har besvarat respektive delfråga.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2017.

Missnöjdhet över arbetsituationen spiller över på nöjdhet med att bo i kommunen?

Konsekvenserna av en obalans på arbetsmarknaden kan vara många, en potentiell effekt är att den påverkar åsikten om hur bra det är att bo på orten. En effekt av att inte kunna hitta ett tillfredställande arbete där man bor kan vara en mer negativ bild av den egna kommunen. Ytterligare en fråga som kan tänkas spela roll för upplevelsen av hur bra det är att bo i kommunen, är hur bostadsmarknaden ser ut. Tillgången till bostäder tillhör ett av de områden som kvalar in på topplistan över viktiga kommunala samhällsfrågor, enligt invånarna i Västra Götaland (Weissenbilder & Martinsson, 2018).

Sett till nöjdhet med bostadssituationen i den egna boendekommunen, framträder ett påtagligt missnöje i befolkningen. Minst nöjda är personer i åldrarna 16–64, personer som hyr sitt boende, invånare i Göteborgsregionen och, kanske inte så förvånande, personer som har för avsikt att skaffa sig nytt boende (tabell 4). I dessa grupper är det drygt sex av tio som uppger sig vara mycket eller ganska missnöjda med den service som kommunen erbjuder i form av tillgång till bostäder.

Samtidigt visar resultaten att det bland respondenter som både arbetar och bor i samma kommun, finns ett utbrett missnöje med bostadssituationen. Bland de yrkesverksamma är det ungefär fyra av tio som arbetar i samma kommun som de bor. Jämförelsen visar att andelen missnöjda med bostadstillgången är drygt 60 procent bland dem som bor och arbetar i samma kommun, medan motsvarande andel bland dem som har skilda arbets- och boendekommuner är 45 procent. Vad detta förhållande kan tänkas bero på är dock inte helt givet. En tanke är att det skulle kunna finnas ett samband med hurvida man instämmer i att det är svårt att hitta ett arbete som passar där man bor respektive om man vill byta till ett mer passande arbete. En annan potentiell förklaring kan vara en storstadseffekt. Resultaten visar på geografiska skillnader mellan boendekområden, där 60 procent av de boende i Göteborgsregionen är ganska eller mycket missnöjda med tillgången

Tabell 4 Nöjdhet med tillgången till bostäder i den egna kommunen, Västra Götaland 2017 (procent)

	Mycket nöjd	Ganska nöjd	Varken nöjd eller missnöjd	Ganska missnöjd	Mycket missnöjd	Ingen upp- fattning	Summa	Antal svar
Samtliga	0	6	23	27	27	17	100	1 546
Ålder								
16-29 år	0	9	20	29	30	12	100	209
30-49 år	0	6	24	25	27	18	100	704
50-64 år	0	5	24	29	28	14	100	583
65-85 år	0	6	22	16	14	42	100	50
Boendeform								
Hyr bostad	2	7	16	24	37	14	100	824
Äger bostad	0	6	26	24	22	22	100	2 075
Boendeområde								
Göteborgsregionen	0	5	20	28	32	15	100	846
Sjuhärad	1	3	27	26	22	21	100	167
Skaraborg	0	11	29	24	21	15	100	223
Fyrbodal	0	7	27	27	19	20	100	245
Arbetets lokalisering								
Bor/arbetar i samma kommun	0	5	21	31	30	13	100	869
Bor/arbetar i skilda kommuner	0	6	27	21	24	22	100	515
Överväger att flytta								
Nej	0	6	27	24	23	20	100	948
Ska flytta	0	9	25	26	31	9	100	101
Söker aktivt nytt boende	1	5	18	27	45	4	100	105
Har funderat	0	5	16	35	32	12	100	387
Svårt hitta arbete som passar där man bor								
Instämmer helt	0	6	20	24	32	18	100	183
Instämmer delvis	0	5	24	29	26	16	100	406
Instämmer knappast	0	5	27	29	24	15	100	365
Instämmer inte alls	1	6	21	25	30	17	100	497
Vill byta till mer passande arbete								
Instämmer helt	0	7	19	29	32	13	100	144
Instämmer delvis	0	5	22	31	26	16	100	369
Instämmer knappast	1	5	27	25	27	15	100	440
Instämmer inte alls	0	6	22	25	28	19	100	497

Kommentar: Frågeformuleringen lyder 'Vad anser du om service i den kommun där du bor på följande områden?' – 'Tillgång till bostäder'. Äger bostad inkluderar även bostadsrätt. Basen utgörs av de yrkesverksamma respondenter som har besvarat respektive delfråga.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2017.

till bostäder. Motsvarande siffra för de övriga boendeområdena är alla under 50 procent. Möjligvis är det fler personer i Göteborgsregionen som bor och arbetar på samma ort och att det där även finns ett mer utbrett missnöje med tillgången på bostäder.

Resultaten från den västsvenska SOM-undersökningen 2017 visar att det bland dem som instämmer helt i att de har svårigheter att hitta ett adekvat arbete på bostadsorten är 12 procent som tycker att det är dåligt att bo i kommunen, detta jämfört med 6 procent bland övriga respondenter (tabell 5). Även om det handlar om relativt låga procentandelar, finns en tydlig överrepresentation bland dem som upplever att arbetsmarknaden på orten är begränsad. Ett liknande mönster går att urskilja bland dem som vill byta arbete, där 13 procent svarar att de tycker att det är dåligt att bo i den egna kommunen.

Tabell 5 Bedömning av hur bra det är att bo i den egna kommunen, Västra Götaland 2017 (procent)

	Bra	Varken bra eller dåligt	Dåligt	Summa	Antal svar
Samtliga	87	7	6	100	2 976
Svårt hitta arbete som passar där man bor					
Instämmer helt	76	12	12	100	216
Instämmer delvis	88	6	6	100	461
Instämmer knappast	91	4	5	100	411
Instämmer inte alls	88	5	7	100	594
Vill byta till ett arbete som passar bättre					
Instämmer helt	79	8	13	100	185
Instämmer delvis	87	8	5	100	408
Instämmer knappast	88	5	7	100	488
Instämmer inte alls	89	5	6	100	607

Kommentar: Frågeformuleringen lyder 'Allmänt sett, hur bra tycker du att det är att bo i: - Den kommun där du bor'. Basen utgörs av de yrkesverksamma respondenter som har besvarat respektive delfråga.

Källa: Den västsvenska SOM-undersökningen 2017.

Matchningen på arbetsmarknaden framtidens utmaning

Arbete och sysselsättning har en stor betydelse för människors livskvalitet och möjlighet att vara delaktiga i samhället (Gardell, 1986). Även om arbetsmarknaden i Västra Götaland under de senaste åren präglats av en stark uppgång, säger säger statistiken ingenting om hur människor upplever den egna arbetssituationen. Att

ha ett arbete är tveklöst av stor betydelse både ur individ- och samhällsperspektiv. Men om jobbet inte känns givande, om det inte motsvarar den egna kompetensen eller om individen av andra skäl inte är nöjd med arbete, påverkar det välbefinnandet (jmf Andersson, 2017).

Trots positiva siffror för den Västsvenska arbetsmarknaden förväntas obalansen mellan arbetsgivarnas kompetensbehov och befolkningens utbildningsinriktning öka (Arbetsförmedlingen, 2018). Medborgarna ska inte bara kunna erbjudas matchning med rätt aktör på arbetsmarknaden, utan också att kunna matcha arbetsgivarnas behov av särskilda kompetenser och skickligheter. Analyserna i det här kapitel visar dessutom att det även ligger en utmaning i att matcha arbetsgivarna och arbetstagarna rent geografiskt, och här spelar inte minst tillgång till olika typer av bostäder en viktig roll för att kunna tillgodose arbetsgivarnas behov av arbetskraft.

Trots att de allra flesta bedömer den egna kompetensen som mycket god, speglar resultaten i kapitlet till viss del det missnöje och den obalans som råder på arbetsmarknaden i Västra Götaland. Det går att urskilja att vissa grupper på arbetsmarknaden har svårare att hitta arbete där de bor och att önskan om att byta arbete inom dessa grupper är stor. Även klyftan mellan stad och landsbygd som beskrivs som ett strukturellt problem på arbetsmarknaden går att urskilja i den västsvenska SOM-undersökningen 2017. Vidare speglar resultaten den generella bostadsbrist som råder i Västra Götaland, en majoritet av de svarande är missnöjda med tillgången på bostäder i den egna kommunen och bland de som har svårt att hitta arbete i kommunen där de bor råder även ett stort missnöje med kommunen generellt.

Sammantaget förefaller de yrkesarbetande ha tillgång till stor kompetens – åtminstone subjektivt sett. Den lokala arbetsmarknaden tycks däremot inte alltid kunna erbjuda arbete som svarar mot invånarnas kompetens. Det är således tydligt att matchningen på arbetsmarknaden kommer att vara en av framtidens stora utmaningar i Västra Götaland.

Noter

¹ Göteborgsregionen: Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö; Sjuhärad: Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda; Skaraborg: Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Lidköping, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Töreboda och Vara; FyrBoDal: Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg, Mellerud och Åmål.

- ² Måttet som används är Pearsons korrelation, vilket mäter styrkan och riktningen för ett samband. Måttet går mellan -1 till +1, där -1 innebär ett perfekt negativt samband mellan svaren på de båda påståendena medan +1 innebär ett perfekt positivt samband. 0 innebär att samband saknas. Den uppmätta koefficienten är signifikant på 99-procentsnivån.
- ³ Även här används Pearsons korrelation. Den uppmätta koefficienten är signifikant på 99-procentsnivån.
- ⁴ Pearsons korrelation, signifikant på 99-procentsnivån.
- ⁵ Pearsons korrelation, signifikant på 99-procentsnivån.
- ⁶ Pearsons korrelation, signifikant på 99-procentsnivån.

Referenser

- Andersson, Ulrika (2017). Om arbete och välbefinnande i Västra Götaland. I Ulrika Andersson & Annika Bergström (red) *En brokig gemenskap*. Göteborgs universitet: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Andersson, Ulrika, Sofia Arkhede, Annika Bergström, Daniel Jansson, Johan Martinsson och Klara Wärnlöf Bové (2017). *Västsvenska SOM-undersökningen 2016. Uppföljning av Vision Västra Götaland*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Arbetsekonomiska rådet/AER (2017). *Tudelningen på arbetsmarknaden*. Stockholm: AER.
- Arbetsförmedlingen (2018). *Arbetsmarknadsutsikterna våren 2018 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2018–2019*. Stockholm: Arbetsförmedlingen.
- Gardell, Bertil (1986). *Arbetets organisation och människans natur*. Uppsala: Ord & Form.
- Länsstyrelsen Västra Götalands Län (2018). *Bostadsmarknadsanalys, Västra Götalands län 2018*. Göteborg: Länsstyrelsen Västra Götalands Län
- Nordström Skans, Oskar, Stefan Eriksson & Lena Hensvik (2017). *Åtgärder för en inkluderande arbetsmarknad. Konjunkturrådets rapport*. Stockholm: SNS förlag.
- Oscarsson, Eva (2013). *Ungdomsarbetslöshet – Mått, orsaker, politik*. Stockholm: Saco.

